

დარტულური

საქართველო

ლიტერატურული საქართველო * LITERATURULI SAQARTVELO * ЛИТЕРАТУРУЛИ САКАРТВЕЛО

21 აპრილი

2023 წ.

№ 6

(4066)

გამოცემის

92-შ

ჭელი

ვასი

2

ლარი

დათო მალრაპი

ნიკოლე ერმანიშვილი

ვისკი და ვიტრინა...

— მადლობა Mariot-ს!

ჩაივლის პირქუში, მღელვარე სადროშო,

მაგონებს გოიას უმძიმეს პერიოდს, —

მთვლემარე გონება ურჩეულს რომ წარმოშობს.

მარცვლიან მის სახლს,

ვინც იცნეს ბელადად,

სურთ, რომ მარმარილო აუგონ კარარის,

შეკრული წარბებით მოსაზღვრეს ელადა,

რომელშიც პოეტის ადგილი არ არის.

გადაბმულ წარბების ეს მავთულხლართები

მწამს, თავისუფლების სიმღერას მავალებს,

რადგანაც არაფრთ არა ჰერაკლეს განდეგილ

მამათა უმანკო ჩასახვის სავანეს.

მწამს, თავისუფლების სიმღერა მავალებს,

უქონელ აზნაურს,

ქონება გავფანტო,

მაგალებს, პომადის ორდენის კავალერს

რომ ბრძოლა უთუოდ მივუძლვნა ქალბატონს.

ავკენება მარგალიტს, რაც მიმოიფანტა,

მთვარეც რომ ეკიდოს ზეცაზე მზესავით,

ყოველ კურტიზანში ვიპოვო ინფანტას,

რომც მომწვდეს იაფი სუნამო მექავის

► დასასრული. გვ-2 გვ.

„ვაჟის ტყიარსეის“ ეპო
იდეონებიდან

ინტერვიუ სერგა ზეითაძე

სიყვარულის
ნიგნიდან

რაულ ჩილაჩავა

ჰეი,
ვიზულტურა

გიორგი გვარაშვილი

50 წელი - რომანის
დანერიდან

ლოდარ პასილაძის ნერილი

ახალი
თარგმანი

ემილი დიკინსონი

თერჯოლაშვილი გაისნების გრიგორ არგავიძის ქავლი

2023 წლის 24 მარტს თერჯოლაშვილი მერიის წინ, ახალრეაბილიტირებულ სკვერში, გრიგორ რობაქიძის ბიუსტი გაიხსნა.

საზეიმო ცერემონიაზე სიტყვით გამოვიდნენ თერჯოლის მერის მოვალეობის შემსრულებელი მანუჩარ რობაქიძე, თერჯოლის მაურიტარი დეპუტატი ელის მურად შევილი, მერის მოადგილე მირზა ქირიაშვილი, სოფელ ძევრის საჯარო სკოლის დირექტორი მანუჩარ ფანულიძე და გრიგორ რობაქიძის საზოგადობის თავმჯდომარე იმზე არველაძე. საღამოს ესწრებოდნენ საკრებულოს წევრები და სხვა მოწვეული სტუმრები.

მოსწავლე-ახალგაზრდობის სახლის მოსწავლებმა წარმოადგინეს გრიგორ რობაქიძის შემოქმედების პერიოდმანის. საღამო გააღამაზა ადგილობრივი შემოქმედებითი ანსამბლების — „იმერეთისა“ და „მასპინძელოს“ მიერ შესრულებულმა უკვდავმა „მრავალუამიერმა“.

დასასრულ, თერჯოლის მუნიციპალიტეტის მერის მოვალეობის შემსრულებელმა მანუჩარ რობაქიძემ მადლობა გადაუხადა მოქანდაკე გიორგი ჭანკოტაძეს და ყველა იმ ადამიანს, რომელმაც წვლილი შეიტანეს ამ შესანიშნავი იდეის განხორციელებაში.

იუბილე

და ირაციონალური საწყისების ერთიანობა ქმნის ისეთ სტილს, რომელიც გაფიქრებინებს, შენც ისე წერდე, ისე აზროვნებდე, ისეთი მნერალი იყო, როგორიც ის არის: მართალი, დახვეწილი, სიმფონიასავით მთლიანი.

მაკა ჯოხაძის ცხოვრება და შემოქმედება თვალსაჩინო მაგალითი იმისა, რომ სავსებით შესაძლებელია იყო კონსერვატორი, მაგრამ, ამავე დროს, იყო უაღრესად თანამედროვე:

მან ესეც ცხადყო, შეგიძლია ზეგარდომ ბოქებული ნიჭი ისე გამოიყენო, რომ პირნათელი იყო როგორც ლვთის წინაშეც, რომელიც ადამიანს იმისთვის ეძლევა, რომ არ დაკარგოს კავშირი საკუთარ თავთან.

მახსენდება ერთი ნიშანდობლივი ფაქტი. 1986 წლის შემოდგომაზე მაკა ჯოხაძემ გამოაქვეყნა მძაფრშინაარსიანი პიესა „ორი ცხოვრება“, რომელმაც დიდი ხმაური და კომუნისტური რეჟიმის მესვეურთა წყრომა გამოიწვია. სხვა მის ადგილას კარიერას აინყობდა და დისიდენტური პროფილის მქონე ცნობადი სახე გახდებოდა, მაგრამ მაკა ჯოხაძეს ჩხირიც არ გადაუბრუნებია იმითავის, რომ პილიტიკური რეკლამით მოეპოვებინა სახელი და ავტორიტეტი.

მისი ავტორიოტეტი — ეს ჭეშმარიტების სამსახურია და აქედან მას არც მარჯვნივ, არც მარცხნივ არასოდეს გადაუხეველა.

ჩემი წერა რომ იყოს, მომავალ მწერლებსა და უურნალისტებს მისი სავატორო სტილის მიხედვით შევასანალიდი წერის ტექნიკას, საერთოდ, წერითი აზროვნების საფუძვლებს. მისი აზროვნების დიალექტიკური ნერი, ანალიტიკური მოტივები, რაციონალური

საიტბილეო მილოცვა ჩვენს ძვირფას მაკა ჯოხაძეს!

„ლს“ რედაქტორი

„ვენეციელურის“ ექო ინდონეზიაზე

სუბკან ზეინ

— როდის დაინტერესდით ქართული ლიტერატურით?

— ქართული ლიტერატურით ჩემი დაინტერესება დაიწყო მას შემდეგ, რაც ინტერნეტში შემთხვევით წავაწყდი რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანს“. ეს იყო, დაახლოებით, 2015-2016 წლები, როდესაც რომანის ორიგინალური ვერსიის გაცნობის შემდეგ მისი კონცეფციის გადააზრება დავიწყე.

— რამ განაპირობა თქვენი ინტერესი მე-12-13 საუკუნეების საქართველოს მომართ?

— ჩემი დაინტერესება საქართველოთი იმ ფაქტმა განაპირობა, რომ ამ ქვეყანას უჭირავს განსაკუთრებული ადგილი მსოფლიო ცივილიზაციაში. საუკუ-

სუბპარ ზეინ ფილოსოფიის დოქტორი; ასწავლის ავსტრალიის ეროვნულ უნივერსიტეტში (კანბერა), ასევე არის ინდონეზიის პედაგოგიური უნივერსიტეტის (ბან-დუნგი, ინდონეზია) მინველული პროფესორი. 11 წელის, მათ შემთხვევაში 6 რეფერინგბული მონოგრაფიის ავტორი. მისი სტატიები იძებელი არიან ენგლისურ საერთაშორისო ჟურნალებში, როგორებიცაა *Language Teaching* (ენის სწავლება), *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism* (ბილინგვური სწავლებისა და ბილინგვიზმის საერთაშორისო ჟურნალი), *Journal of Education for Teaching: International Research and Pedagogy* (ჟურნალი სწავლების მეთოდებისათვის: საერთაშორისო კვლევა და პედაგოგიკა). სამუცნიერო ინტერესთა სფეროზე მსოფლიო ლიტერატურა, ისტორია და ფილოსოფია. დღეს ის ჩეინი სტუმარია.

ნების განმავლობაში საქართველო დაყრობილი იყო არაერთი ქვეყნის მიერ, მაგრამ, ამის მიუხედავად, ნებინა თავისი ტრადიციები, კულტურა თუ ეროვნული ღირსება. ეს არის ნამდვილად დასაფასებელი თვისება ერისა, რომელმაც ჩემზე საოცარი შთაბეჭდილება მოახდინა. რაც შეეხება კონკრეტულ ისტორიულ პერიოდს, სწორედ ამ დროს არ დაინტერესობა „ვეფხისტყაოსანი“?

— რას ხედავთ რუსთაველის პოემაში ისეთს, რაც თქვენი მხატვრულ-ესტეტიკური კონცეფციის განვითარებაში? მე ვფიქრობ, რომ რუსთაველის ნელილი მსოფლიო ლიტერატურაში ჯერაც არ არის სათანადოდ შეფასებული. მას სჭირდება მეტი ალიარება. ის იმსახურებს, რომ მსოფლიო მის თხზულებას უკეთ იცნობდეს და იკვლევდეს. ჩემი აზრით, მსოფლიო ლიტერატურის ესოდენ ძლიერი დამოკიდებულება ე.წ. დასავლურ კანონზე არ არის ჯანსაღი მიდგომა. შესაბა-

ნაუისა, რომელიც რუსთაველის შემდგომ თაობას მიეკუთვნება. ის ფაქტი, რომ პროტეგონისტს ხელი მიერწმას ეყრდნობილი არის ნამდვილად დასაფასებელი თვისება, „ვეფხისტყაოსანზე“, სამუალებას აძლევს მას, ამ გენალური შემთვევის შემთვევისას ცხოვრებისეული მაგალითები და შთაგონება.

— როგორ ხედავთ რუსთაველის ადგილს მსოფლიო მოახდინა. რაც შეეხება კონკრეტულ ისტორიულ პერიოდს, სწორედ ამ დროს არ დაინტერესობა „ვეფხისტყაოსანი“?

— რას ხედავთ რუსთაველის პოემაში ისეთს, რაც თქვენი მხატვრულ-ესტეტიკური კონცეფციის განვითარებაში?

— რუსთაველის პოემის მშენებელი მე მეტარება, სრულყოფილად გამოგრძერნობა და განვავითარობა მსატვრული სახე მთავარი პერსონაში. მაგრამ მე ვეყრდნობი სხვა ფილოსოფიებსაც და პოეტებსაც, რომელთა შესახებ

მისად, დასავლეთი სათანადოდ არ იცნობს და ვერ სწოდება იმ დიდებულებას და სილამაზეს, რომელიც რუსთაველის ქმნილებაშია ჩაქსოვილი.

— ვისი თარგმანით გაეცნიო „ვეფხისტყაოსანს“?

— მარჯვორი უორდირის ულამაზესი, სულში ჩამწვდომი მომი თარგმანით.

— უპირველეს ყოვლისა, რით მოგხბლათ „ვეფხისტყაოსანში“ „როგორც ლიტერატურულმა ნანარმოებაში“

— უპირველეს ყოვლისა, მოვიხიბლე მისი საოცარი ენით. განსაკუთრებით საინტერესოდ მეტვენება ის ფაქტი, რომ „ვეფხისტყაოსანზე“, სამუალებას აძლევს მას, ამ გენალური შემთვევიდან მაგალითები და შთაგონება.

— როგორ ხედავთ რუსთაველის ადგილს მსოფლიო მოახდინა?

— მე ვფიქრობ, რომ რუსთაველის ნელილი მსოფლიო ლიტერატურაში ჯერაც არ არის სათანადოდ შეფასებული. მას სჭირდება მეტი ალიარება. ის იმსახურებს, რომ მსოფლიო მის თხზულებას უკეთ იცნობდეს და იკვლევდეს. ჩემი აზრით, მსოფლიო ლიტერატურის ესოდენ ძლიერი პერიოდს, სწორედ ამ დროს არ არის სათანადოდ შეფასებული. მაგრამ მე ვეყრდნობი სხვა ფილოსოფიებსაც და პოეტებსაც, რომელთა შესახებ

— რატომ ნათელა?

— ამის პასუხს იპოვით რომანის იმ მონაცემთში, რომელშიც მთავარი გმირი ჯერ კიდევ თინერერიდან და ინყებს დაინტერესებას მსოფლიო ცივილიზაციებით.

— რატომ ბეჭენიშვილი?

— ნათელას მამას რომანში ბეჭენი მარავალი რომანის შესახებ, რომელიც, როგორც ჩანს, რუსთაველის იდეპიზოდით არის შთაგონებული. საინტერესოა, რატომ გადაწყვიტეთ მხატვრული ლიტერატურის ენაზე გადაეტანა „ვეფხისტყაოსანს“ წარითხოვით მიღებული შთაბეჭენიშვილი?

— უნდა დავაზუსტო,

რომ ჩემი რომანი მხოლოდ

რუსთაველით არ არის შთა-

გონებული. რა თქმა უნდა,

ინსპირაციის მთავარი წყა-

რომანის მიღებული შთა-

ბეჭენიშვილიც?

— თუ საიდუმლო არ არის,

გავიმსილეთ თქვენი რომა-

ნის სათაური?

— სათაურს ჯერ ვერ გავიმსილოთ...ცოტა

მოგინიონის ბოლომდე.

მსჯელობაც ჩავრთე ჩემს თხზულებაში. ესენია: იბნ სინა, პლატონი, სოკრატე, აპიმად აღ დაზალი, ნიზა-მი განჯელი, აღ მასუდი, პომეროსი, საფო და სსვ. რუსთაველის ნააზრევის

ჩაქსოვილი. მოგინიონის ბოლო იქნება, ერთ წიგნების სერია. ასე რომ, „სათაუ-

რის“ ნაცვლად, შესაძლოა,

„სათაურების“ გამხელეამ

მომინიონის.

მოგიწევთ...ჯერ ისაც არ გადამიწყვეტია, ერთი რომანი იქნება, თუ წიგნების სერია. ასე რომ, „სათაუ-

რის“ ნაცვლად, შესაძლოა,

„სათაურების“ გამხელეამ

მომინიონის.

— სავარაუდოდ როდის

დასრულებოთ რომანს?

— ვიმედოვნებ, რომ 3

წელიწადში.

— ასლაცან, დეკამ-ბერი-იანვარში, საქართველოში ბრძანდებოდით რომანის მოქმედება მიმდინარეობს. როგორია უძუალო შთაბეჭ-დილებები, დამტობა თუ არა ერთვის რუსთაველით.

— ვინ არის თქვენი რომანის მთავარი გმირი – ნათელა ბეჭენიშვილი? რატომ ნათელა? რატომ ბეჭენიშვილი?

რას გამოხატავს იგი, რას ეძიებს, როს მიღწევა სურს?

— რატომ ნათელა?

— ამის პასუხს იპოვით რომანის იმ მონაცემთში, რომელშიც მთავარი გმირი ჯერ კიდევ თინერერიდან და ინყებს დაინტერესებას მსოფლიო ცივილიზაციებით.

— რატომ ბეჭენიშვილი?

— ნათელას მამას რომანში ბეჭენი და გვარი ბეჭენიშვილიც ამის გამო საუკეთესოდ მივიჩნიო. სახელების „ნათელასა“ და „ბეჭენის“ შერჩევისას კონსულტაციები.

— უნდა დავაზუსტო,

რომ ჩემი რომანი მხოლოდ

რუსთაველით არ არის შთა-

გონებული. რა თქმა უნდა,

ინსპირაციის მთავარი წყა-

რომანის მიღებული შთა-

ბეჭენიშვილიც?

— კვლავ როდის გიხი-

ლავთ საქართველოში?

— ვიმედოვნებ, რომ ამ

ნლის ბოლომდე.

„ԱՅԼԱՎԵՐՈՒ ԿՐՈՒՑՈՒՅՆ ԵԱՅ“

Դասական Առաջնահայտություն

სოფელი ზოდა ჭიათურასა და საჩხერეს
შორის ზეგანზე შევენილი საკმაოდ დიდი
სოფელია. ოციოდე წლის წინ, ჭიათურიდან
აქ მომავალი ავტობუსი ისე იყო გადატენილი,
რომ შიგ ვერ შევედი და ტაქსით მომიხდა
ამოსვლა. ახლა ხალვათობა დამიხვდა —
ყოველ ნახევარ საათში დადის ავტობუსით,
მოთხრეს, მცე გამისარდა, მგზავრობა თავი-
სუფლად ყოფილა შესაძლებელი.

სოფლის ცენტრში ჩამოვედი. გზაზე არა-
ვინ შემხვედროა, მხოლოდ ორმა მანქანამ ჩა-
მიქროლა. გადავწყვიტე, სოფლის გამგეობის
შენობაში შემცვლი და ვინძეს გაქაუბრებო-
დი. სოფლის გამგებელი შევბულებაში იყო.
მიპასუხეს, გორგი ქვათაძეა – მოადგილე
– აქ დაბადებული და გაზრდილი და იმაზე
კარგად ვინ იცის ჩვენი სოფლის ავ-კარგიო.
მშენებირთ, ჩავთა მზრო თამიცხოვა

ძალის მიერ არალგა ბოდა დამინვდა,
— რა სიჩუმეა, არავინ არის სოფელში?
— ვკითხე.

— კუნისაკებული და მომართველობის მიერ გადასახებდნენ ერთმანეთს და ახლა მეზობლებიც მობილურებით საუბრობდნენ, — მიპასუხა.

— რა ძირითადი საყრდენი აქვს სოფელს,
რომ ახალგაზრდებმა აქ გააგრძელონ ცხო-
ვრება?

— გარდა იმისა, რომ საკუთარ კერას არ
მიატოვებენ, აქ ახლოს არის ჭიათურა, სადაც
შეიძლება დასაქმიება, მაღაროში არის სამუ-
შაო, მცირე მრეწველობაც მუშაობს, ვაჭრო-
ბაც, ახლა გვინდა ტურიზმიც განვითაროთ.

- რა კულტურულ-საგანმანათლებლო
ღონისძიებები ტარდება სოფელში?:

- სოფელს აქვს მუსიკალური სკოლა, ცეკვის წრე და ისინი მართავენ კონცერტებს სოფლის ბავშვებისთვის. ჭიათურის კულტურის განყოფილების ხელშეწყობით ხშირად გვსტუმრობს თოჯინების თეატრი. არის ხოლმე კონცერტები მოზრდილი მოსახლეობისთვისაც.

— გარდა იმისა, რომ თქვენს სოფელს აქვთ
მშვინიერი ხელიბი, რა არის საინტერესო?

-პირველი და თვალშისაცემი, ჩვენი სოფლის ბონდის ხიდია, სიგრძით 55 მეტრი და სიმაღლით 100 მეტრი. ის აკავშირებს სამ სოფელს: ზოდს, ზედუბანს და მოხოროოუბანს. აქვეა ძალიან ღრმა მღვიმე სტალაქტიტებით, რომელიც შესასწავლია და აქვს ტურისტუ-

A black and white portrait of a man with white hair, looking slightly to his right. He is wearing a dark, collared jacket over a light-colored shirt. The lighting is dramatic, casting strong shadows on one side of his face.

ლი პოტენციალი. არის გამოქვებული ისტორიული ლეგენდებით, რომელიც რამდენიმე კილომეტრის სიგრძისაა და ისტორიულია თავისი მნიშვნელობით, არის მე-18 საუკუნის ტურის ციხე ზედუბნის გზაზე, რომელიც ბოლო მინისტრის დროს ჩამოინგრა. 300 წლის წინ აშენებული საკუჭნაო-ბედელი, 7 წელი უშენებიათ რაჭიდან მონვეულ მშენებლებს. სოლომონ მეფეს უჩუქებია თავის მოურავ – ბეჟან გამყრელიძისათვის. კიდევ მე-19 საუკუნეში აშენებული გიორგი გამყრელიძის, გიორგი ზოდელად წილებული ციხე-ფერყანელის სახლი, სადაც იმ დროს თავს იყრიდა ცნობილი საზოგადოება.

ახალგაზრდა ცოლქ-ქარმა, ჭილლაძეებმა
ააშენეს თანამედროვე მარანი, „ზოდი“ და ად-
გილობრივ ტრადიციულ ღვინოებს აწარმოებენ.

დღეს ჭიათურის მუნიციპალიტეტს სოფელ ზოდის ადმინისტრაციული ერთეულისა-თვის დაგალებული აქვს მოსახლეობისათვის მამაპაპისეული საკარმიდამო ნაკვეთების გაფორმება. ბევრი ადგილობრივი გამოთქვამს სურვილს გააშენოს სხვადასხვა კულტურული ჯიში; უოლო, მაყვალი, მარწყვი, მოცვი, თხილი... რამდენიმე უკვე დაინტერესება. ამ პროგრამებს სოფლის მეცნიერება

ଶୁଣନ୍ତି ତାଳାତି

ბონების

იბ საღამოსაც, ჩვეულე-
ბისამებრ, გახშმობის შემდეგ
ფეფუ ბაზოს მივესიეთ შვილიშ-
ვლები. ყველას დავამარი და
პრეველი ჩამოვუცუცელი წინ.
ჩვენი ხატულა ფისო იატაზე
გამორებულ ნართის გორგალს
ეთამაშებოდა. ბაბუაჩემა ნარ-
თის გორგალს ძაფი აართვა,
თითზე დაიხვა. ყოველი ნარ-
თის ძაფის თითზე დახვევისას
გორგალი ხან იქთ გადაგორ-
დებოდა – ხან აქეთ. თითქოსდა
ჯიბრზე, ერთ-ერთი გადაგო-
რების დროს ნართის გორგალ-
მა, თავის აფუქული მუცელი
პირდაპირ ცხვრიში მოსდომ ხა-
ზოვანი მინა დარიალოდა.

ვიტა ხაროსის ძაფი, დაძლილ
გორგალს წინა თაღი წასცხო
და ტახტის ქვეშ შეაგორა.
გამარჯვების ნიშნად, კუდაპ-
რებილი, კრუტუნ-ერეტუნით
ბაბუქეჩის ფეხებზე გაესახუნ-
გამოყენასუნ. კატის ონბაზო-
ბაზე ბავშვებს სიცილი წაგვ-
სკდა, ბაბუქეჩის კი ჩაეკირა.
წამით თითოეულდა ჩაიკირდა
და წალვლითი მზერა პაპაჩემის
სურათს მიაპყრო. ცოტა ხანს
უყურა და... ჩაელიძა. თვალე-
ბი აუკიმციმდა და გულანდ
გადაიხახარა. ქსვავს თავი
მინენა. ისევ იმ კედლისკენ მი-
აპრუნა თავი, სადაც პაპაჩემის
სურათი იყო ჩამოკიდებული.
უყურა, უყურა და... ცრუმლი
ჩამოუგორდა ლანგზე. შემო-
აპრუნა თავი, შელომშეილებს
თბილი თვალებით გადმოგვ-
ხედა, გაგვილომა.

— ევ, ჩერთ გვრიტებო, პაპათქენის სურათს თვალს რომ შევავლებ და ბუდიონი-კით ულვაშები რომ ჩაეცი-ნება თითქოს ჩემს შეხედაზე, ისეთი შეგრძნება მეუფლება, თითქოსდა ბეჭები მეწვოდეს ტკივილისგან. ტკბილი კა-ცი იყო... მისგან ხმამაღალი სიტყვაც კი არ მახსოვეს. ხან-დახან ძალლივით რომ ავლ-რინდებოდი, ჩაილიმებდა, გამოალებდა კარს, ახედავ-და ცას, მზე შუბისტარზეც რომ ყოფილიყო, მაიც ამას მეტყოდა ხოლმე გაღიმებული:

— „ხო... ახალი მოვარე გამოსულა და მიტომ ხარ მა-სე აღრენილი“. გაიხერავდა

დაბაზეა უსდოდა, ახდა განსუნება. შემდეგ თავი ისევ პაპა-ჩემის სურათისკენ მიაპრუნა, სახეზე ღიმოლმა გადაკვრა და ჩაეცინა. ბავშვები დაყურსულები ვუსტენდით ბაბუაჩევენს. ღიმილნარევი სახით და მოციმციმე თვალებით გადმოგვეძა ბავშვებს, გალიმებულმა ჩაილაპარაკა:

— აი, კატაზე გამახსენდა ერთი ამბავი და აბა ყური მიგდეთ. აგვისტოს მინურული იყო. პაპათვენმა დაიინია, გინდა თუ არა, ასალ აძენებულ სახლში უნდა გადავიდეთო. რასაც იტყოდა, ვერ გადაათემენინბდი. არადა, ჭერზე ლამდა ასაკრელი იყო. მაშინ უძღვდილი ყოფილი იყო ქერზე ლამდა არ გვქინდა. თურნი კატა ზემოთ ამძღვა კოჭზე წამოსკუპები მოდან დაგვყურებული გვიანი ღამე იყო. ფერის გვერდზე ვლათებული და პზამთრისთვის ჯე სოვედი. ფიქრებში ჭერში ავიხედე. ზიტა კოჭზე და ქვერი ცას ჩაშტერებია. თვალს გასწევს — სან უკან და, ნეტავ ასე დაუჩანა ჩაშტერებია-მეტეი. მოვაყოლე ქვემოთ, პათქენებს უზერდა

სახლი ყავრით გვეოხდა გადა-
ხურული. მანამდე, ხის სახლი
რომ გვიდგას ეზოს ბოლოში,
განაპირას, ახლა ბოსლად რომ
ვმიმართოთ, იქ ვცხოვრობდით.
ჰოდა, თქვენ ხართ ჩემი ბატო-
ნები, იმ დღეს მოიხმარია მე-
ზობლის კაცები, რაც კი რამ
გვექნდა, აქეთ გადმოვზიდეთ.
ის საღამოით ახალმოსახლეო-
ბა აღნიშნა პაპათკებებმა. კაი
გვანინობამდე შემორჩენ სუფ-
რას. სტუმრებს რომ წავიდნენ
თავ-თავართ სახლებში, პაპათ-
კებმან კიდევ კატება ხანს იძო-
რიალა ოთახებში, შემდევ კი
გაუზღდელი მინავა ხის ტახტზე
და მაშინათვე ჩაერინა.

ჰო, მართლა, მაშინ კარგი,
ლამაზი ბოსვერა კატა გვაყა-
და. ერთი კარგი ზენ ჰქონდა,
გამლილ მაგიდაზე არ ავი-
დოდა, როგორა მშეირიც არ
უნდა. კომოდოც წერილი

ხასთვრალებ კაცს, კაი ღომა
ძილით გძინა. ზუგინავდა. ამო-
სუნთქვისას ტუჩები ეპობოდა,
ლოყები იღდა ვ ებერებოდა და
ამონასუნთქი ჰერი ბუდიონი-
ვით ულვამებს მაღლა სწევდა
და არხევდა, ხოლო ჩასუნთ-
ქვისას ისევ დაბლა ეშვებოდ-
ნენ და ტუჩებისა აქეთ და იქით
ნევებოდნენ, მაგრამ ამონასუნ-
თქი ჰერი მოსვენებას არ აძ-
ლევდნენ ულვაშებს და ისევ
ჰერში ალივლივებდნენ და
ათამაშებდნენ. კატას ახედე
ჭერში, ის ისევ ისე დატინი-
ბით დაპყურებდა, ვატყობოდა,
რომ ნელ-ნელა იძაბებოდა,
ცქმუტავდა და ზამბარასა-
ვით იკუმშებოდა, ნახტომი-
სათვის ემზადებოდა. თვალს
არ აშორებდა მოუსავენარ,
გამალიზიანებლად მოთამაშე
ულვაშებს. ალბათ ვერ გაე-
ვით ასე დაგისა არ ჰერთ

უსდა ყოფილყოფი. ხედახაც ვთქვი, ჭერზე ლამფა აკრული არ გვქონდა. თურმე ეს ჩვენი კატა ზემოთ ამძვრალიყო და კოჭზე წამოსკუპებული ზე-მოდან დაგვყურებდა. უკვე გვიანი ღამე იყო. ჩამქრალი ფერის გვერდზე ვიყავ მოკა-ლათებული და პაპათქვენს ზამთრისთვის ჯემპრს ვუქ-სოვდი. ფიქრებში წასულმა ჭერი ავიხედე. ზის ჩვენი კა-ტა კოჭზე და ქვემოთ რალა-ცას ჩაშტრერბია. თავს ხან წინ გასწევს – ხან უკან. გამიკვირ-და, ნეტავ ასე დაუინტებით რას ჩაშტრერბია-მეტე. თვალი ჩა-მოვყოლე ქვემოთ, თურმე პა-პათქვენს უმზრდა. გამეომა. გო, რა იყო, თაგვის არ ჰგავ-და, მაგრამ მოძრაობდა. მეც ცნობისმოყვარეობაში ჩავკრ-დი, მაინტერესებდა, თუ რას იზამდა ჩვენ ბოხვერა კატა. კაი ხანს უყურებდა კოჭზე წა-მოსკუპებული, ზამბარასავით შეკუმშული და ნახტომისათ-ვის გამზადებული. ჰოდა... ამ ცხონებულმა, მძინარემ თავი გვერდზე გადააწინა, არ ვიცი, რა ეგონა ჩვენს ფისოს და.... უცებ შეკრა კამარა და დააცხ-რა მძინარე კაცს სახეზე, ებრ-დლენა ულვაზებს თათებით და ბრჭყალებში მოიქცია, ორივე ულვაში აქეთ-იქიდან მოქაჩი, რომ კბილები ჩაესო. მნარე ტკივილისგან დაფეთგაული

შძინარე კაცი ხამოვარდა, გაოგნებულს, ისევ მოვრალს ვერ გაეგო, თუ რა დასტეხოდა თავს, ხოლო კატა კი ჰაერში ჩამოკიდებული და ულვაშებზე ჩაბდაუქებული თავისკენ ექა-ჩებოდა და კბილების წატანება უნდოდა. ამის დანახვაზე ძა-ლაუნებურად სიცილი ამიტყდა და წამოვტი ფეხზე მისაშვე-ლებლად. გაოგნებული, ისევ მძინარე წაპარბაცდა, ხელები რომ გაასავსავა, მისი იდაყვი მომხვდა ბეჭებზე და ახლაც მეწვის მგონია ტკივილისგან. როგორც იქნა, თავის ტატყა ხელებში იგდო ბოხვერა, ერთი ხანობა ერთმანეთს უყურებდ-ნენ თვალებში გაოგნებულები და ვერც ერთს გაეგო, თუ რა ხდებოდა მათ თავს. პაპათქევე-ნი სიმწრისაგან გონს მოეგო, ორივე ხელით კატის მოშო-რება უნდოდა, მაგრამ ტკივი-ლისგან ამოიგმინა, ბოხვერა კი ბრჭყალებში მოქცეულ ულვა-შებს არ უშევბდა და თავისკენ ექაჩებოდა. უკანა თათით ამ ჯიკაობაში მარჯვენა მკლა-ვი ჩამოაჩხანა, სიმწრისაგან უშვა ჩამოკანრული ხელი და შეკუმშული მუშტა თავში ჩას-ცხო კატას, საწყალი ბოხვე-რა დარეტიანდა, უშვა თათები ულვაშებს. პაპათქევნმაც დრო იხელთა და კედელს მიანარცხა ჩვენი ფისო. აქეთ დაკანორუ-ლი და ტკივილისაგან გამწა-რებული პაპათქევენი კაი ხანს კიდევ ბრდდლებინავდა, იქით კი დარეტიანებული კატა კედლის ძირში ეგდო კაი ხანს.

გიორგი შერვაშვილი

„ჰეი, ფიზიკულტურა, არ ხარ შენ ნალდი
პედაგოგი და არც მასწავლებელიო. არ არის
ფიზიკულტურის მასწავლებელი ჭეშმარიტი აღ-
მზრდელი და არც შენ ხარ ჰედაგოგის სახელის
ტარების ღირსით“. არ მეშვებოლა პარმენი და
ყოველ ჯერზეც სალმის ნაცვლად ამ სიტყ-
ვებს შემომაგებებდა ხოლმე. თავს ვიკავებდი,
სახეში არ მიმესალა, ჰეი, ქმითა, არც შენ ხარ
მენდელევი, მაგრამ კი ასწავლი მაგ ტაბულას
უკვე წლებია ჩვენს სკოლაში-მეტქ. უფრო-
სი კაცი იყო და ვერიდებოდი, არ მინდოდა,
მეწყენინებინა. არადა, რა უნდოდა და რას
მერჩოდა? ვასწავლიდი ფიზიკულტურასა და
ჯანსაღი ცხოვრების ნესს. ვაგარჯიშებდი ჩვე-
ნი სკოლის გუნდს კალათბურთში და ვიყავი
დიდთან დიდი, პატარასთან პატარა... აბა,
მეტი რაღა უნდა მექნა? ეს პარმენი კიდევ არ
მეტვებოდა, ვერ იქნება ფიზიკულტურა საგანმა-
ნათლებლო დისციპლინა და ვერც შენ იქნები
მასწავლებელიო. მოკლედ, მაგრად მიშლიდა
ნერვებს, მაგრამ მე თავი ყოველთვის ღირსე-
ულად მექირა და არ ვყევებოლო მის ამ ქილიეს.
და ან კი რა უნდა მეთქვა და რატომ უნდა
მემართლა თავი? პირველიდან მეთერთმეტე
კლასის ჩათვლით, ყველას მე ვასწავლიდი
ფიზიკულტურას და ცალკე კიდევ ეს კალათ-
ბურთის გუნდიც ხომ მყავდა?! და აბა, განა
მეტი რა ოხრობა იყო ეს მასწავლებლობა?!

ისე, მაშინ მართლა კაი გუნდი გვყავდა. სასკოლო ოლიმპიადაზე მესამე ადგილი ავიღეთ და მერე ცალკე რეგიონის სკოლებს შორის რომ ჩატარდა ჩემპიონატი, იქ საერთოდაც ფინალშიც კი გავედით და მერე გორელებით დავთმეთ, გვაჯობეს. მსაჯეს რომ მო-ან ის კეთილები, თორმეტ ეგ ფინალიც ჩვენ უნდა მოვგვეო და თასიც ჩვენ უნდა აგვეღლო. სულ ტყუილად ჩამოურიგა ბიჭებს ხუთ-ხუთი პერსონალური ჯარიმა და დაგვატრივა წამყვანი მოთამაშების გარეშე. არადა, მართლა კარგი თაობა გვყავდა. სამნი მეცხრე კლასიდან და დანარჩენები კიდევ მეათედან და მეთერთმეტედან იყვნენ. ძალიან მაგარი ბიჭები. მონადინებულები და მებრძოლები. ნაღდი საჩემპიონო გუნდი იყო, რა და, გახსედებოდი კიდეც, ცოტა რომ დაგვცლოდა და ხელიც შეეწყოთ. მაგრამ არ გაგვიმართლა. სტიქია დაგვატყდა თავს და ჩვენს სპორტულ დარბაზს ჯერ სახურავი გადახადა და მერე კი სულ წყლით გაავსო. დილას დარბაზში რომ შევედი, გული ლამის გამისკდა. ჭერა დაბლა ჩამოსული და პარკეტი კი სულ ამოყრილი დამშვდა. ეგრევე დირექტორთან გავიქეცი და, თეიმურაზოვიჩ, გვიშველე რამე, ერთ თვეში შეჯიბრი გვაქვს და დარბაზი ისეთ დღეშია, შიგ არ შეისვლება-მეთექი. იმან კიდევ მაგიდას ხელი დაკვრა და რა დარბაზი, რის დარბაზი, ლამისაა სკოლის შენობა თავზე დაგვემხსოვ. მართალიც იყო. სტიქიამ მარტო სკოლის სპორტული დარბაზი კი არა, მთელი სკოლაც მაგრად დააზიანა. რა თქმა უნდა, პრიორიტეტში ჯერ სკოლის შენობის შეეტება იყო და შემდეგ უკვე დარბაზისა. ვისთან არ მივედა და ვინ არ შევაწუხე. გამგებელთანც კი ერთი სამჯერ შევედი და არც გუბერნატორს მოვერიდე, არიქა, გვიშველეთ რამე და იქნებ სკოლასთან ერთად დარბაზიც შეაკეთოთ-მეთექი, მაგრამ არ გამოვადა. ამ წელს ბიუჯეტი გაგვინახევრდა და მხოლოდ სკოლის რემონტს თუ გასწვდებაო. დარბაზზე კიდევ შემდეგ წელს ვიზრუნოთ. თანაც ვნახოთ... თუ ბიუჯეტი გაზარდეს, მაშინ შეიძლება, შევაკეთოთ და თუ არადა, ვერაო. მაგ დარბაზის სახურავისა და პარკეტის გამოკვლა იმდენი დაჯდება, რამდენიც ერთი კოხტა ფეხბურთის სტადიონის მოწყობა, რომელიც შემდეგ უკველის საერთო სარგებლობაში იქნებაო. მოკლედ, მივცვდი, რომ არ იყო ჩვენი საშველი და კალაბორტსაც ფეხბურთი ამჯობინეს. ძალიან დამწყდა გული. ამ ჩემპიონატს რაღაცნაირად მანიც ჩავამთავრებდით და ჩავამთავრებთ კიდეც, ბიჭები კარგ ფორმაში იყნენ და ისევ მესამეზე გავედით, მაგრამ პარკეტის გარეშე, მომდევნო წელს რა უნდა გვექნა? თანაც მერე ნანილი სკოლას დაამთავრებდა, იმის მომდევნო წელს კიდევ დანარჩენებიც მიჰყებოდნენ და ნავიდოდა ეს თაობაც თასებისა თუ მედლების გარეშე. მერე ვინდა და როდისღა დადებდა იმავე შედეგებს? ჰოდა, სწორედ მაშინ გადაეწყიტე, რომ ფული უნდა მეშვენა და სკოლის სპორტული დარბაზიც ჩემი ძალებით გამერემონტებინა.

ეს აზრი თავიდანვე ძალიან მომენონა. ცოლი მე არა მყავდა და შვილი. არც სხვა რამის დიდი ინტერესი თუ პრეტენზია მქონია ამ ცხოვრებაში. არც რამე განსაკუთრებული მიზნები თუ განზრაახვები მამოძრავებდა. მოკრძალებულად ვცხოვრობდი მშობლებთან ერთად და ბევრი ფულის შოვნის სურვილიც არასდროს გამჩნია. ახლა კიდევ ასეთი აბბავი იყო და ვიფიქრე, თუ კაცი კარგი საქმის-თვის ფულის შოვნას გაიზირახავს, არც ეგ

არც ეგა ქნა. უსიტყვოდ გაქრა და დამტე ასე ათასს ფიქრისა თუ დარდის ანბარა სწორედ მაგ ამბის მერე დავიწყე სკოლ მუშაობა. ნათლიაჩემი იყო მაზინ სასწავლის გამგე და იმან მოინადინა, ნამდ ჩვენთან. თავიდან ვთომ გულის გადასახლებლად და გასართობად დავიწყე მუშაობერე კი გავიდა წლები და აგერ უკვე აწელია, რაც იქ ვასწავლი. თან მგონი, ძაღლაც კარგი მასწავლებელი ვარ. მართალ

პეი, ფიზკულტურა

ამპავი გაუჭირდება-მეტე. მშობლები პენ-სიითა და ჩვენი ბოსტნის მოსავლით ისედაც იოლას გადიოდნენ და უჩემოდაც მშვენიერად გაძლებდნენ. მე კიდევ რადგან სრულიად მხოლოდ საკუთარ თავს ვეკუთვნოდი, გადავ-წყვიტე, ბედი მეცადა და ფულის საშოვნელად საზღვარგარეთ წავსულიყავი. თან იქ ერთი ფიზიულტურის, მაგრამ მაინც... სხვათა ურის, რამდენიმე პროფესიონალი სპორტს ნის აღზრდაშიც მიმიღლვის მცირედი წვლილი და ცალკე კიდევ ამ ჩვენი საკალათბურთო გუნდის წარმატებაც ხომ ჩემი დამსახურებული იყო?! ჰოდა, ახლა თქვენ თვითონ წარმოაგდინეთ, ჩემს ერთფეროვან ცხოვრებაში ც

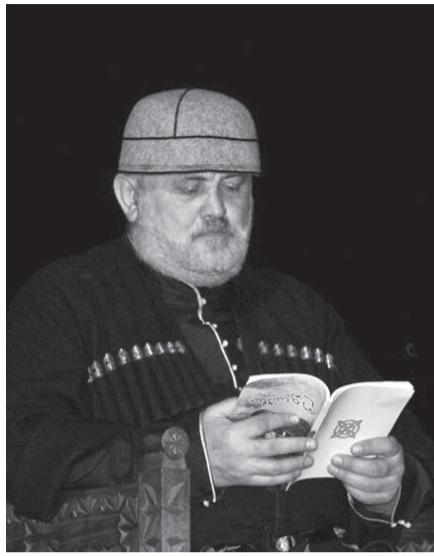
ჩემი მეგობარი და თანასოფლელი ბიჭი მე-
გულებოდა, რომელსაც აღრევე ჰქონდა ნათ-
ევში, თუ ჩამოხვალ, სამსახურსაც გაშოვნი-
ნებ და ყველაფერშიც გვერდი დაგიდგებიო.
სიმართლე ითქვას, არ მიმინევდა გული ამ
საზღვარგარეთ წასასვლელად. რაღაცნაირი
შიში მქონდა იქაურობისა და უცხობისა...
თანაც ის ერთადერთი ქალი, რომელიც რომ
მიყვარდა და წესით ცოლადაც უნდა მომეყ-
ვანა, ხომ სწორებ იმ საზღვარგარეთში დავ-
კარგე?! კი იყო ევეთი ამბავი. მანანა ერქა.
გვიყვარდა ერთმანეთი. ოჯახის შექმნასაც
ვფიქრობდით. სახლში მეორე სართულზე
რემონტიც კი წამოვინყე, მაგრამ მომეცარა
ხელი, ისევე, როგორც ბევრ სხვა რამეში ამ
ცხოვრებაში... დაგავიანე ცოლის მოყვანა
და გამიფრინდა ჩემი მანჩო. რაღაცნაირად
უესს ვითრევდი და არ გრძერობდი ცოლის
მოყვანას. ხან რა მოვმიზეზე და ხან რა.
მგონი, ცოტა მეშინოდა კიდეც დაოჯახებისა
და იმ ტკირთისა თუ პასუხისმგებლობისა,
რაც ამ ამბავს თან მისდევდა. ისიც მელოდა,
მელოდა და ეტყობა, იმედი რომ გადაწურა,
დაკრა ფეხი და საზღვარგარეთ წავიდა სა-
მუშაოდ. ისე გაქრა ჩემი ცხოვრებიდან, არც
დამშვიდობებია და არც არაური უთქვამს.
ბიჭები დღეობაში ვიყავით წასული მეზობელ
სოფელში და ქეიფს შევყევით. მერე სალო-
ცაგზეც ავედით და იქ გავაგრძელეთ ღრეო-
ბა. მოკლედ, ისე მიენიკო, რომ ერთი კვირით
დავიკარგე. მერე კიდევ რომ ჩამოვედი, გა-
მოვთხიზღდი და მანჩო მოვიკითხე, ველარ-
სად მივაკლიე. ასე მითხრეს მაგისიანებმა,
შენ რა, არ იცი, საზღვარგარეთ რომ წავიდა
სამუშაოდ? ჩავხარე თავი და წამოვედი გა-
ლახული. ნალდად არაური ვიცოდი მაგის
წასვლის ამბისა. ძალიან კი მეწყინა, მაგრამ
ერთი წუთითაც არ დამიდანამაულებია ჩემი
მანანიკო ჩენი ურთიერთობის დანგრევში.
სულ ყველაფერი ჩემი უყურადღებობისა და
უუნარობის ბრალი იყო და აბა, ვისთვის რა
პასუხი უნდა მომეთხოვა?! როცა დრო იყო,
ცოლად არ მოვიყვანე და ბედიც გაფუშვი
ხელიდან. ახია ჩემზე, კაცი რომ ვერ შეირ-
გებ, რაც მოგეცა და ქეიფებსა თუ დროს-
ტარებებს გადაჰყები, მეტის ღირსი არცა
ხარ. ისე ხანდახან კი მომიგა ხოლმე გული,
ერთი პატარა წერილი მაინც დაეტოვებინა
იმ მამაცხონებულს, სულ რამდენიმე სიტყვა
ეთქვა, წავედი და კარგად იყავიო, მაგრამ

ოდენ მნიშვნელოვანი ამბავი გახდა ამ ჩვი-
გუნდის უპარკეტობა. მოკლედ, ბევრს ად-
შეგანყონა თავს და წავედი საზღვარგარებელი
გაყიდე მამაჩემის ძველი დანგრეული
გული, ვიყიდე თვითმტრინავის ბილეთი
ჯიბეშიც ორი კაპიკი ჩავიდე, რათა პირვე-
სანობას მაინც გამეტანა თავი. დაუუკავშირი
იმ ჩემს მეგობარს და იმანაც, ეს რა კარგ
მოგიფიქრებია, აქეთ წამოსვლა რომ გა
გაწყვეტილია. აეროპორტში თუ ვერ დაგხვე-
ამა და ამ მისამართზე მომაკითხე. რად
გადაუდებელი საქმე მაქს და ვინძოლ დ
ვედრა ვერ მოვახერხო, პირდაპირ სახლ
მომაჟითხეო. წავედი მეც და წავედიი
ბედ-ილბალმაც კიდევ ერთხელ მიმუხრა
დამტოვა მარტო სრულიად უცნობ ქალა-
თუ ქვეყანაში. საქმე კი იმაში გახლდათ,
ჩემი მეგობარ-თანასოფლელი არც აერიპო-
ტში დამხვედრია და არც იმ მისამართ
რომელიც ჩამანერინა. ტელეფონიც გამორ
და ისევე გაუჩინარდა ჩემი ცხოვრებიდ
როგორც ჩემი გულის სატრიუ გაქრა
აორთქლდა. აღმოვჩნდი სრულიად მარ
ჩემთვის ერთობ უცხოსა და საშიშ გარეუ-
ში. ენა მე არ ვიცოდი და თან არც იმდე
ფული მქონდა, რომ უკან წამოსასვლე
ბილეთი მეყდა. ერთკვირინა წანნალ
და შიმშილის შემდეგ გადავწყვიტე, უკან
კნელი გროშებით ერთი კარგად მესადიდი
კარგად მესადილა-მეთე კი ვამბობ, მაგ
ცოტა ხმამაღლი ნათქვამია. უბრალოდ, მ
ხვდი, ცოტა რომ არ მეჭამა, სადმე გუ-
წამივიღოდა. ის დღეები კი სად მეძინა
ან ლამეს სად ვათევდი, გახსენებადაც
ლირს. „ვაგზალი“ და ავტობუსის გაჩერ-
იყო ჩემი ერთადერთი და განუმეორებე-
თავშესაფარი. უაზროდ ხეტიალისა და და-
დისაგან დაქანცულს ხან რომელ ძელსკან
მიმეძინებოდა და ხან რომელზე. მთავდე
იყო, გადაფარებულში ვყოფილიყავი, რა
წვიმასა და ქარს არ შევენუხებინე, თორ
იმას აღარ დავეძებდი, რა გარემოში მეძინ

სწორედ მაგ კაფესა თუ სასადილოში
ვიცანი ალპერტა. ეგ იყო იქაურობის მეპა-
რონეცა და გამგებელიც. ქირით ჰქონდა
კაფე აღებული და, ავად თუ კარგად, ამუ-
კებდა, თავი გაქერნდა. რავი, საიდან მიხვდი-
რომ მეც ქართველი ვიყავი, წარმოდგენა :
მაქს, მაგრამ მოვიდა და ეგრევე ქართულ
გამომელაპარაკა. გავიცანით ერთმანე

კაფუს უკანა მხარეს პატარა ოთახი ჰქონდა და მოდგმული და იქ დავბინავდი. ალბერტაც დილიდან ჩამისვამდა ხოლმე მანქანაში და მთელი დღე თან დამატარებდა. ბევრი არც არაფერი მევალებოდა. დავცვებოდი წინ და უკან და რასაც მეტყოდა, იმას გასრულებდი. იქ წადი, ის წაიღე და აქ მოდი, ეს მოიტანე, იყო ჩემი საქმე და მოვალეობა, არაფერი განსაკუთრებული და ძნელად შესასრულებელი. ჯამაგირს კიდევ ყოველდღიურად თავისი ჯიბიდან მიხდიდა. მეც ცოტა ამოვისუნთქე და მომეცა მომავლის იძედი. ვიფიქრე, გამიმართლა, კარგი კაცი ჩანს ეს ალბერტა და იქნებ, ჩემს საქმეშიც დამტებაროს-მეტე. ავდექი და ერთ დღესაც ვუაბებ ჩემი საზღვარგარეთ წასვლის მიზეზი. გავანდე ჩემი გულის ნადები და სანუკვარო იცნება, რომ ფული კალათბურთის დარბაზის მოსაწყობად მჭრიდებოდა, რათა ბიჭები საკოლო ჩემპონატზე გამეყანა და პირველობაც აგველო. ალბერტას ძალიან მოეწონა ჩემი ისტორია. მხარზე ხელი დამკრა და არ იჯავრო, მაგ საქმის მოგვრებაშიც მე დაგეხმარები და იძენე ფულს გამოვნინებ, დარბაზსაც გაარემონტებ, ბიჭებს ფორმებსაც შეუძენ და ბურთებიც თავზე საყრელად გექნებათ. ვიფიქრე, ავ-შენდი კაცი და ალბათ ჩემი სპონსორი ალბერტა გახდება-მეთქი, მაგრამ მთლად ეგრეც არ იყო საქმე. იმავ საღამის დამიძახა და საჭმელად რომ დაგეხსედით, თავის ქალს უხმოდა საუკეთესო ვისკი მოატანინა. ის ქალი, მგონი, თან მაგის საყვარელიც იყო და თან მანდვე ამუშავებდა. რავი, შეიძლება ცოლიც იყო, არ მიკითხავს და, ქცევიდან გამომდინარე, ზუსტად ვინ იყვნენ ერთმანეთისვის,

გამიტჭრდება მაგის თქმა. ერთი კი იყო, რომ დანამდვილებით ვიცოდი, ერთად ცხოვრობდნენ და თან ეს ქალი ემსახურებოდა კიდეც. იმ საღამოს მაგრად დავთვერით. ალბერტ ტაც გამეხსნა და რაღაც-რაღაცები მომიყევა თავის ცხოვრებაზე. თურმე სანამ კაფეს საქმეს წამოიწყებდა, მომპარავი ყოფილა და თავის განუყრელ ძმაკაცობ ერთად ბინებს ძარცვავდა. კარგად მუშაობდნენ და ფულიც კარგად დაუგროვებიათ. ოლონდ ეს ამბავი ამათი მძარცველიზისა კაციმვილმა არ იცოდა. არც სავებმა და არც ნითლებმა. შესაბამისად, ნაჯურდალსაც არავის უყოფნენ და იყვნენ ასე თავისითვის, არხენინად. მერე რაღაც მოხდა და ძმაკაცებსაც აერიათ ურთიერთობა. წაეჩინებნენ ერთმანეთს. მგონი, ქალების ხელიც ერთი მაგ საქმეში. გადაწყვდა, ნაჯურდალი გაეყოთ და თავ-თავიანთ გზაზე წასულიყონენ. ასეც მოიქცეოდნენ, რესტორანში შევედრისას უეცრად თავს პოლიცია რომ არ დასცემოდათ. ამან გამოასწრო და ის მეგობარი კი დაიტირეს. ეს გარეთ დარჩა და ის ციხში მიაპრანეს. ვიაჟას ჩაუშვა. ვის, წარმოდგენა არა პქონდათ. მოკლედ, აირია მონასტერი და ის მეგობარი ციხიდან დაუპირისპირდა ალბერტას, შენ ჩამიშვი და ჩემი თავი დააჭერინეო. შავებიც ჩარი საქმეში და ახლა ისინი გადაკიდებულან, შენ რომ იპორავდი და არავის უყოფვი ნაალაფარს, ეგრესადააო? ამ კაცს თავისი ეკუთვნის და ჩვენ კი ჩვენიო, შემოუთვლიათ. ასე და ამგვარად, დიდ შარში გახვეულა ეს ჩვენი ალბერტა და გამორიდებია იქაურობას. ყველასგან მალულად ამ პატარა ქალაქში დასახლებული და თავის გასატანად ეს კაფე გაუსწინო. ამ ამბავში მთავარი ის იყო, რომ ნაჯურდალი ჯერაც იქ იდო, სადაც საიდუმლოდ ინასავდნენ. გაყიფვა ხომ ვერ მოესწოროთ და იმ ბინაზე მისულას კი ერიდებოდნენ. დაწვარი ადგილი იყო და ჩასაფრებისა ეშინოდათ. თან ის ციხიდან, აბა, როგორ მივიღოდა და ალბერტას კი იქით გახედვაზეც აძაგაბებდა. პოდა, სწორედ იმ ბინაზე მისვლა, ნაჯურდალის წამოლება და ნადავლის გაყიფვა შემომთავაზა ალბერტამ. რასაც წამოლებ, საბ ნაწილად გავყოთო. ერთი წილი შეხო, ერთი მეო და ერთიც იმ ჩემს ყოფილ ძმაკაცს. ცოტა უცნაური საქმე კი ჩანდა, მაგრამ მიანც დავთანხმდი. აბა, სხვა რა გზა მქონდა, რო? ბევრი ალარ მიფიქ-რია და მოსულა-მეტეტი. ვიფიქრე, ალბათ ეს

ერეკლე სალლიანი

ხმა ვარსკვლავეთის ლარჭემთა
ჩამოიდას ნათლის სკეტადა,
უფალი აღარ დასჯერდა
მხლობ თვის თავის ჭვრეტასა.
თეთრი მზე მისი სახლია,
მოისამს ნისლის ქობასა,
სამყაროს შექმნით მან სძლია
დათახბრივ მარტოობასა.

ალუემევ ფურცლებს ნათელ მზეს,
დანები ცრემლად, ტირილად,
შენს მარტოობას ვითარ სძლევ,
მარტოდენ თეთრო გვირილა?
ქარმა ველთაგან მოგავეთა,
ქარმა ქარისებრ გიგანა,
ხარ წვეთი, დღეს რომ მოწვეთავს
შორეულ მეცხრე ციდანა.

არამავა

გძრავას ხმა ცათა ჩენილთა,
ხარ უმწეოც და დიადიც,
გარჯით რფლითა შეინთა,
უნდა შეირგო ხმიადი.
იტანჯები და ევნები,
დამცველი მაინც გიცავსა,
ლმერთს იგრძნობ, როცა ცრემლებით
დაალბობ დედამინასა!

უფალო, ვიხილნე ცანი,
ვიხილნე მზე და მთიები,
გზა შენი მაინც ვერ ვცანი,
ამიად დავშვერ ძიებით.
ხარ უჭვრეტ, მიუწვდომელი,
ხარ შემოქმედი ცა-მყართა,
ხარ ის სინათლე, რომელიც,
ჩვენთვის ევნო და განკაცდა.

მექატოს შენი უდელი,
სუნთქვა რომ პევია სახელად,
სამყაროს დედა უმღერის
სამყაროს თვალის გახლას.
ვალბებ გუჯარ-ვექსილთან,
მნამს, თვალს გავახელ ერთ დილას,
მივალ იქ. სადაც ლექი ჩანს
სიცოცხლის ათვლის წერტილად.

თავს თეთრი მთები მადგანან,
ირგვლივ გრიგალი მივლისა,
კი გავზდ ლირს, რადგანაც
ურვენელ სამყაროს ხოლვისა.
ვიტყვა: ლირს, ლმერთო, აქ მოსვლა,
ლირს ჩემი ქვეყნად გაჩენა,
ვიშირებ პირველ სამოსს და,
ველი თვალნამის ჯვარჩენას.

შევნატრით მარადისობას,
მინდობილი ვართ მესაჭე,
კაცთაგან არა იცნობა,
არა იცნობა „შესაქმე“.
დღემ ბნელს უნდ შავდლე აყაროს,
გულ არა ხანგრის ეჭვითა,
დაცეჭდილია სამყარო
შვიდი შვიდფერი ბეჭდითა.

პოეზია

სიცოცხლის დახსნა მიგანდეთ
უსწრებ დროს და წყვეტ დროის ბედს,
უუნიდელ წლის წინადელ
სინათლის სხივად მოიქეც.
მიჟყვები შენს სულს და ინვი,
ხანმა ვერ მიგცვით-მოგცვითა,
შენ იშვი ცისა და მინის
ანაზდეული კოცნისგან.

ლევან გურია

სიცოცხლის ძალა ინამე,
ცაშ ხარ, ნისლთან იძინებ,
ვეღარ გაკავებს მიწაზე
შენი სხეულის სიმძმე,
ვით იას დაცვარ-დანამულს,
სჭვრეტ ტყივილს სულში ნატანებს,
სკანურ ქუდის ქვეშ დამალულ
მსოფლიო სევდას ატარებ.

შეგართ ზოგადი მიზნი რომ უსახურმავო

დატირება

ჯავრს ვეღარ ვიკლავ, მოვთქვამ და გელი,
კურცხალ თვალთა უპერებს მიწვამს,
ვეღარ შემრო მზექალის ცრემლი
ვერც არხოტის და ვერც ღილლოს მინამ.
დაგტირება, სულზე ბორკილი მადევებ,
გზას ძლივს მივიკვლევ ბნელში წვალებით,
ასე სტიროდნენ ღირსეულ ვაჟებს
ოდესლაც ფეროვის მთებში ქალები.
ცა თოვლისებრად ფერვას თვისი საფერავს,
იკითხას უცხო – მოქირე ჭირის,
რაღა ატირებს ნეტავი ამ ქალს?
ეტირება და რა ვიცი, ტირის!
ო, შენი სახე თან დამდევს, მახლავს,
დამეპატრონე მილეულს სულ მთლად,
შენს არსებობას ისე ვერძნობ ახლა,
როგორც მოწამე საკუთარ სუნთქვას.
ლექსის ივება ღრუშელ მთაში,
აქ ხარ, მე როცა მგონიხარ იქ რომ...
მე ცოცხალი ვარ მარტოდენ მაშინ,
როდესაც შენზე მთელი დღე ვფიქრობ.
იძრა ხელებით კვლავ წყალთა ზედა,
მიწასაც ესმის ძახილი თესლის,
გიმზერ და იქ მყოფს თვალნათლივ გხედავ,
გისმენ, ჩემს ხმაში შენი ხმა მესმის.
ვაჟებს იდუმალ სამყაროს ღრიფოს,
ცხაბ-ბურანს შორის დგომას არ ვუფრთხი,
ერთხელ სიზმარში რომ გნახო, ის სჯობს,
გათხოვებაზე ფიქრსა და წუხილს.

ნიმუშის მიზნი როგორის მოხორცი

„ჩეკისტებისგან დევნილი მიხა ხელაშვილი ერიდებოდა
სახლში მისვლას და პატარა შევილის ნახას. მან ცოლს
შეუთვალა: ყანაში რომ გაზვალ, ბაგშვი ისეთ ადგილას
დასვი, დურბინდით დავინახოო“

თეთრ ყვავილივით მზის გულზე შლილობ,
შლილობ და გესმის მთათა ბუსენი,
მე ისე უნდა მოკვდე, დღეს, შვილო,
მოკვდე, ვით მოკვდა ვაჟას ლუსენი.
დავდგარ ტყე-ღრე მარტო, მალულად,
ვარდობისთვეში მთებზე მოთოვა,
ვარ მოკვეთილი, როგორც ალუდა
და შერისული, როგორც ჯოყოლა.
ვნატრობ ლუსის სვიანს, თავთუხის თაველს,
ვინც ხელს მიმართავს, სუყველას სჯიან,
ცდილობები, მკლავენ, მაგრამ ვერ მკლავენ,
ვასნენებ მათ მიერ გასროლილ ტყვიას.
დეას თვალდათხრილი ნაშალი სახლი,
საბუეის ბერკლდეს ბინდი ბურავს და,
თოვლი ლოგინად მიგია დალილოს,
ფიფები მთეურავს ზედსასურადა.
ვარ ამ ხელის ლირსების მცველი,
რვალის სატევარს ოთხ მხრივ ვიქნევ,
რადგანაც ვეღარ გახები ხელით,
თვალებით მაინც შეგეხო იქნებ.
ლექსი ამოგთქი კვლავაც ამ დილას,
ვთხოვე დედაშენს, მინდოდა რაიც,
ყანაში დაგსვას ისეთ ადგილას,
რომ დურბინდიდან გიყურო მაინც.
მე ჩემს თავს თავად ახლიდან ვმობ,
გარემოება ცდილობს და ვერ მცველის,
ჩენენ ორივენი – მამაც და პირმშოც
ვართ ჩემი ბედერულ სამშობლოს მსხვერპლი.
თეთრ ყვავილივით მზის გულზე შლილობ,
შლილობ და გესმის მთათა ბუსენი,
მე ისე უნდა მოკვდე, დღეს, შვილო,
მოკვდე, ვით მოკვდა ვაჟას ლუსენი.

ლევან დავრაშვილი

თვალისუფლება

შავი ფლორებით გააპობ ტალღებს
და ქარს გაატან მონობის სურვილს,
თავისუფლება სიცოცხლეს გმატებს,
მიესალმები დიდების წყურვილს.

აღარ იქნება ლოდების სროლა,
მათორახის ხვედრა უკვე გეგმარა,
მას ჩანაცვლებს ველებზე ქროლა,
გარეთ ნავარდი შენ არ გენამლა?

ფეხით გათელავ მწვანე ბილიებს
და კვალს დამზრევ შენს ნამოვაწარს,
ცხენების ჯგუფი ჯოგში მიგილებს,
სწრაფად გადაჭრი მონობის ბაზარს.

მაგრამ ტალახი ანელებს ნავარდს,
იქნება სჯობდეს, იყო მაძლარი,
რომ მორჩილების უღელით მავალს
გქონდეს საძირგნად მწარე ბალახი!

არ დამორჩილდე წარსულს უსახურს,
თავისუფლების ხმები გეძახის,
შენ ემსახურე ღვთიურ სამსახურს
და გამოისხი ფრთები პეგასის.

ურმაც ღეგება

ულრან ტყეებში ახლა ღამდება,
ხეებს ხვევია შავი სამოსი,
პაზე მითებიც ალბათ ახდება,
ლეგენდებს მაზი აქ წარით აბობდი.

უკანასკნელი სინათლის სვეტი
ტყიდან გასასლელ კარგს მიაგავს,
ტყის მობინადრეთ ცელით რომ კვეთდი,
შენ აქ გინერენ წესად იასაკს.

ტყე მოქურულა, როგორც ონიქსი
და ვეღარ იკვლევ გამოსახნელ გზას,
ახლად იშვები ქვეყნად ფენიქსი,
ტყედ ეძიები შავი სულის ხსნას.

ჩაგესმის ყურში უცნაური ხმა,
მგელთა ყტელი ბგერებს ბანს აძლევს,
ფოლები მინად, როგორც დალის თმა,
ფეხებს მიწაზე თავის ეშხს ახვევს.

ბუნების ძალა დაგიმორჩილებს,
ბოროტ იარას მიწას გადასცემ
და ტყე დაგადებს მხვიარ ბორკილებს,
ზღაპრულ განგებას დანას ვერ ჩასცემ.
ეზიარები შენ ტყის გულისთქმას
და მიუხდები, რასაც ქადაგებს,
მგლების ყმუილი იავნანას ჰგავს,
შეუერთდები იგავ-არაკებს.

ახალი რომ

ზღვის ნაუდია გზად მოგონება,
უცე ჩამქრალ წარსულის ალი,
შენ მოიპოვე დღეს სულში შვება,
ახალი დროსკენ გაგექცა თვალი.

არ დაბრუნდება გასული დღენი,
გაუტანია დიდ ლურჯ მინანქარს,
წარსული, დროის მოშავო ფერფლი,
ან გაჟყოლია დავინების ქარს.

ქვები ქიმაზე მხოლოდ მოწმეა
ქარნაცილი მოგონებისა
და ნიუარები მათი სილრმეა
გარდასულ დღეთა ხმათა წიგნისა.

ირუგარება

იდუმალია მთების გორები,
რომ დაეწყობა წყვდიადში ჯარად,
ცის სიმორემდე ქვების კოშები
მუქ სინათლეზე აქ მოჩანს მკრთალად.

არას იუნების ხეების კონა,
მკვდარი სიჩუმე გამეფეხულადა,
კოშების ამშვენებს ლამაზი თოვა,
ფიფების სვეტებს გარს მოეხურა.

</

წერის გაღმალი ქულზეარისათვის

გამოცემა. დას. „ლს“ №13, 14, 15, 2022 წ.

ნლების განმავლობაში შ. სა-
ბაშვილი „ლიტერატურულ საქარ-
თველოში“ აქვეყნებდა ნერილებს
ქართულ ნაბეჭდ პროდუქციიში
სხვადასხვა სახის გრამატიკულ
დარღვევათა შესახებ. გასულ
წელს რედაქციამ დაიწყო ამავე
ავტორის ანალოგოური ხსასიათის
ვრცელი ნერილის გაგრძელებები
ბით ბეჭდვა საერთო სათაურით
„ნერის მაღალი კულტურისა-
თვის“. 2022 წლის 20 ივნისის
ნომრის შემდეგ, გარკვეულ მი-
ზეზთა გამო, ნერილის ბეჭდვა
დროებით შეწყდა. „ლს“-ს დღე
ვანდელი ნომრიდან, საკითხის აქ-
ტუალურობის გათვალისწინებით,
გრძელდება ამ ნაშრომის შემდ-
გომი ნაწილების ბეჭდვა.
„ლს“-ს რედაქცია

ამ წერილის ბოლო პუბლიკა-
იში განხილებით და ნაცურალური
უმერაციით დაღავებული გრამა-
ტიული დარღვევებს მე-10 ჯგუფი
სახელის მრავლობითი რიცხვის
არმოებაში დამტკიცებული შეცდომე-
ბა. კერძოდ, ამ ჯგუფის ა) ცუნგტში
ავაკანლიზე წინადადება: „ქალები
7, მაგავაცები კი 31 წლისანები
არნინდებოდნენ (სწორია „წლი-
ანი“, შ. ს.), ბ)-ში კი: „ცხოველებში
ცრესა და მკვლელობა მართობი-
სასქესო ჰორმონებთა ცვლილე-
ბითანაა და კავშირებული (სწორია
ვამრობით სასქესო ჰორმონთა“).

დღევანდელ პუბლიკაციას
იწყებთ ისევ სახელთა მრავლო-
ბითი რიცხვის მცდარ, გ) და დ)
სხეობათა განხილვით.

୧୩୫୩ରୀ

შალვა საბაშვილი

4. გ) „ჩევნი კადრებითუხუცესი კადრებს მხოლოდ საჩერებში პოულობს“. ამ მაგალითში საწყისი სახელია „კადრი“. მისი მრავლობითი რიცხვის „ებ“-იანი ფორმა იქნება „კადრები“, მაგრამ „უხუცესის“ შემცველი სახელები ხომ მხოლოდ ნართანიანს ფორმით გვხვდება („მეჯინიბერუხუცესი“, „მეღვინეობურუხუცესი“...), ამიტომ ავტორმა „ებ“ სუფიქსი ამაღდ მოიხმო – უნდა დაენერა „კადროუხუცესი“. აქ ასო „თ“ უკვე მიუთითებს, რომ „კადრი“ ნართანიან მრავლობითი რიცხვის ფორმაშია ჩასმული (იგი ხომ ამ სისტემში ნათესაობთი ბრუნვის ნიშანაა!), ანუ „კადრთა“ იგივეა, რაც „კადრებს“. „ებ“ და „თ“ ნიშნების ერთდროული დამატება კი სწორედ ორმანი მრავლობითს ნიშნშეა.

შეინიჩუნებს ბოლო ხმოვანს, ნართანის გამოყენებისას კი: „მომაჯადაც წითელ, ნარინჯისფერ, ყვითელ, ლურჯ და ისლურ ვარსკვლავთა ბრწყინვადანუ ბოლო ხმოვან მოსცილდება ყვალა მსაზღვრელს. ვიმეორებ, მიძნედებსა ამ ფაქტის თორეოული ასსნობა მაგრამ მისი კანონიერება ეჭვს არ ივევს, ავტორები კი ხმირად უცვლელად ტოვებენ ყველა ნიმუშნრები მსაზღვრელის ბოლო „ი“ ხმოვანს, და მხოლოდ ბოლო მსაზღვრელიდან სდევნიან მათ ანუ ნერენ: „მომაჯადავო წითელი, ნარინჯისფერი, ყვითელი, ლურჯი და ისლურ ვარსკვლავთა ბრწყინვადან ამგვარი მიდგომა ოდნავ ამცირებული მათ შეცდომებს, მაგრამ ბოლომდევნები ვერ აღმოფხვრის მათ.

დ) ორმაგი მრავლობითის ნიშუამა.

დ) „მაგალითი კი, რომელიც ახლახან შემზედა პრესაში, ასეთია: „საეჭვოა, ტერმინების – „თარგმანისა“ და „გადმოწების“ თაობაზეც იმ აზრისანები იყვნენ, რასაც თქვენ გვიმსელთ მათი სახელით“. ამ წინადადების წევრი „აზრისანები“ სიტყვა „ნლისანები“-ს ტყუპისცალია. თუ ორი ადამიანის აზრი ერთმანეთს ემთხვევა, მაშინ ეს ადამიანები „ერთნაირი აზრისანი არიან“, ანუ „აზრისანი“ უკვე მრავლობითი რიცხვის ფორმაა, ასე რომ, მრავლობითში გადასაყვანად „ებ“-ის შემდგომი დამატება („აზრისა-ან-ები“) არც აუცილებელია და არც დასაშვები. ისე კი, ეს მაგალითი, მცდარობის მიუხედავად, გასაოცრად ჰგავს სწორ ფორმას – მაშინ ყალბი და ჭეშმარიტი მსარებები ერთნაირი მიზიდველობით ციმციმებს და აცდუნებს გამოცდილ ავტორებსაც. აქედან გამომდინარე, ხმარებიდან ორმაგი მრავლობითის ფორმების საბოლოო განდევნამდე აღბათ კიდევ მრავალი თაობა ჩაივლის...

11. უცილისი სიტყვათა გაუზადოლებელი ხმარება.

მუდამ ნინაძლდეგი ვიყავი ქათუნების სხვა ენათა კუთხინილი სიტყვა ბის შემოღებისა, გამოყვალ მდგომარობათა გარდა, ანუ, როცა მათ ქართული ენაში ანალოგი არ მოეპოვებათ. სრული იზოლაცია გაუმართლებელია. აშენდება და მკვიდრებულ ტერმინი უკუგდება, მაგალითად, მცნობერებას სახელწოდებებისა (ცეომეტრია, ტრგონომეტრია, ასტრონომია, ფიზიკა, ბიოლოგია...), თუმცა ქართულ შესატყისთა მოძებნა შესაძლებელია, თუნდა პირდაპირი თარგმნით (დედამიწის მზიურება, სამ უკისხედების მზიურელობა ვარსკელავთ მრიცხველობა, ბუნება, სცოცხლის მოძლევება...): ასეთი „გაქათულებით“ დაირღვეოდა სხვადასხვაობრივი ჯგუფის წარმომადგენლიდა მიერ მცნობერებათა სისტემის ერთობა აღქმა. ამას გარდა, მოყვანილი (ცნება) ბის სულაც არაა ზუსტი. მაგალითად ცეომეტრიის ბევრი სხვადასხვა სამ არსებობს (ანალიზური, დიფერენციალური, ევლოდების, ლობაჩევსკის)

მაგალითად, დავაკერძოთ წინადაღებას: “ზეცაში ბრწყინვადნენ წითელი, ნარინჯისფერი, ყვითელი, ლურჯი და ისტყვერი ვარსკვლავები”. შევადგინოთ მსგავსი წინადაღება, სასაც სიტყვა „ვარსკვლავები“ ნათესაობით ბრწყინვაში იქნება. „ებიანი“ მრავლობითის შემთხვევაში გვეჩნება: „მომაჯადოვა წითელი, ნარინჯისფერი, ყვითელი, გარეული ცისფერი ცეცხლის უკანასკნელი“. მაგრამ რა აუცილებლობა მოზარდს თონეჯერი უცნოდოთ, შე თხვევას – კეისი, წვეულებას ივნის თვეში კვლეულობს – სუცილი და ა. ა. შემხვედრია წინადაღებებიც, რომლებ შეც 10 სიტყვიდან 9 უცხოურია! ამას აღარ გავაგრძელებ, რადგან სხვა ა ტორებს ამ საკითხებს მრავალი ილურაჟარა აჭრთ მოყვანილი.

12. მიცემითი და ზოგი სხვა პრუნვის არასწორი წარმოება.

შემხვედა საგაზითო სათაური: „ვა იყო და როგორ ირჩევდნენ ძველად „მახვის“ სვანეთში“. ვფიქრობ, რო სვანური ენა იმდენად ახლობელი ქართულთან, არ შეიძლება, მას ის მოვცემუროთ, როგორც იტალიურს ასევა უცხო ენებს. გასაგებია, რომ, თავარი „ი“ ასრული ბიოლოგია, მოთხოვთ რობით ბრუჯაში ფუძისული „ი“ უნდა შეენიარჩუნოთ, ანუ „ფელინი“ მითილებული ფორმას „ფელინიმ“ და არა „ფელინი მა“ (ეს უკანასკნელი ერთ მოხირობას შემხვედა, მაგრამ დღვისკვენი, რომ ის კერძო პერსონაჟის სახელია), ისე ვე, როგორც უნდა ვწეროთ „პურინმანი“, „ტორიჩელიმ“ და არა „პურინბა“, „ტორიჩელმა“ და ა.შ., ან, რუსულის ფარგლებში: „ჩაიკოვსკიმ“, „ძერუინსკიმი“, „მააკოვსკიმ“ და არა „ჩაიკოვსკმა“ და „ძერუინსკმა“. მაგრავი

მგონია „ტაქსი“ს სრულდად სხევა შემთხვევას. ბევრი ქართველი ამბობს: „ტაქსი ველოდები“, „ტაქსია დაიგვიანა“ და არ „ტაქსის ველოდები“, „ტაქსის დაიგვიანა“. ბოლოს და ბოლოს, ქართულში ეს ფორმა („ტაქსის“) ნათესაობით ბრუნველაც გავაგონებს („რის“?) და ამ ენობრივ აურას, ალთა, ველოც შევცვლით. ამ მიზოგომით „მახვიში“ საერთო-ქართულ სიტყვა მცირდა, ამიტომ მას ქართულ ენის პოზიციებიდან უნდა შევხედოთ და ვწეროთ „მახვშს ორჩევდნენ“ და არა „მახვიშს ორჩევდნენ“ (ბოლო ვარ რიანტის არჩევაში მოთხოვითში უნდა გვეთქვა, „მახვში გადაწყვიტა“, რასაც არავინ შეკეცება – ბურებრივია „მახვშ გადაწყვიტა“). ამ საკითხშიც საჭირო პოზიციის დახვეწნა.

13. კუთვნილებით ნაცვალსახე

„თავისი“-ს მცდარ ხმარების შესახვევი
ძალიან ხშირია მცდარი გამოყენება
ნება სიტყვებისა „მისი“ და „თავისისა
„მათი“ და „თავიანთი“. ბევრი აკტუალური
რო მათ სრულ სინონიმებად მიჩინევით
მაგრამ ასეთი რამ ბუნებაში არ არსებობს.
ზოგად მსჯელობას მირჩევინ
პრესიდან ამინ კრებლი კონკრეტულ
მაგალითებით გავსხნა საკითხის არსებობას.

რებულიდის თავისი ყოფილი უცხოური უცხოური დაკავებეს". ვგრძნობ, როულ იქნება, ავსხნა, რამაც აქ შეცდომა. სამ მე იმაშია, რომ წინადადებაში ყოფილ სიტყვა რომელიმე კანკრებულ სხვა სიტყვასთანაა მიბმული. „თავისი შეკვარებული“ გასაგებია: შეკვარებულიაა, ვინც უყვართ, მაგრამ მოყვაბოლ წინადადების რომელ წევრთანაა ბმი შე სიტყვა „თავისი“? ცხადია, იმასთავი რომელიც აღნიშნავს დამკავებელ პირს (ანუ სიტყვა „სამართალდამკველებელ თან. ეს სიტყვა ამონერილ ნიმუშით აჩანს, მაგრამ იგულისხმება). ამ შემთხვევაში ზმინა („დაკავებეს“) მრავლობით რიცხვშია, ამიტომ დამკავებლადაა ადამიანთა ჯგუფი ან სულაც გაუსაბორობელი სისტემა იგულისხმება ამიტომ სიტყვა „თავისი“ სრულია უადგილო. ვინც დაკავებულ იქნა, დაკავებლის შეკვარებული არ ყოფილ ბოლოს და ბოლოს, მკვლელობაში ეჭვის და ეჭვის გარეშე მდგრადი არ იყო.

မြတ်စန္ဒရှင် ဖွံ့ဖြိုးပေါ်လာ 10 ဆာမာရတာလူ
အဲမဖြော်ဆုံး အဲချော်ဆုံးပိုင် နဲ့ ဂို အတိုက္ခန
ဖျော်ကြံ့ပျော် ၁၀၈ ပုံ ၂၅၇ ပုံနှင့်လဲ? မိမိ
ဗျာမျိုး၊ ရုပ် သမာရတာလုပ်မြှင့်ပျော်
ဗျာမျိုးပြန်လောင့် မာမယာဖော်ပါ၏၊ တွေ ထို
ဂာတ္တ မိမာနိမံး ဇာုကြီ – ထူးအားဖြော်
အဲမဖြော်ဆုံးပိုင် ၅၁ အက ၂၉၇၃၁၄၆၅၆၈၁။
မိမာန် စာဖြူဗျာ „တာဂျိုး“ သာ်ရတိုင် ဖြေ
မီ ရိုံးပါ ဂာမျှော်လျှော်၊ မာခဲ့၊ ရာ ဗျာ
ဤ၌။ ပါ၊ ရုပ် ထူးအားဖြော် „ဗျာလုပ် ၁၀၈
ဇာုကြီ။“ ဗျာလုပ်၊ နဲ့ အက ၂၉၇၃၁၄၆၅၆၈၁။

ბ). მეორე ნიმუში კიდევ უფრო
სასაცილოა. „იხსნებენ, მაგალითად
სოხუმში რუსეთის დიპლომატ ვიქტორ
წევისა და თავისი ცოლის მკვლელობას
ასევე 2012 წელს ბიზნესშენ სერგა
კლემანტოვიჩისა და თავისი მდივინის
ოლგა სკარედოვას მკვლელობას“. და
გაკირდეთ: ვილავკო „იხსნებენ“

თავისი ცოლის მკვლელობას?“ მაგრამ როგორ შეძლება იმ ვიღაცებს საერთო ცოლი ჰყავდეთ? ან, ასევე, იხსენებენ „თავისი მდივნის მკვლელობას“. რა ამბავია? ყველა „გამსხვენებელს“ ერთი და იგივე მდივნი ჰყავს? შეუარაღებელი თვალითაც ჩანს, რომ სოსუმში დაპლიტატ ვიშერწევის ცოლი მოუკლავთ, 2012 წელს კი პიზესმენ სერგეი კლემანტოვიჩის მდივანი ოლგა სკარედნევა. ეს ასეა, რადგანაც, ვინც იხსენებს, სიტყვა „თავისიც“ სწორედ მას მიემართება. ამიტომ წინადადების სწორი ფორმა იქნებოდა: „იხსენებენ, მაგალითად, სოსუმში რუსეთის დაპლიტატ ვიშერწევას და მისი ცოლის, ასევე 2012 წელს პიზესმენ სერგეი კლემანტოვიჩისა და მისი მდივნის, ოლგა სკარედნევას მკვლელობას“ (სიტყვა „მკვლელობას“-ს მრგან ჩაწერა არაა აუცილებელი).

მაგრამ ხომ შეიძლება მკითხველ-მა არ დაგვიჯეროს? ამიტომ უცადოთ დასაბუთება. სიტყვა „თავისი“ „საკუთარს“ ნიშნავს. მისი ხმარება სწორი იქნებოდა მხოლოდ მაშინ, ვიშერნევი რომ წინადაღების ქვემდებარე ყოფილიყო, თანაც ერთადერთი ქვემდებარე. მაგალითად, რომ ეთქვათ: „ვიშერნევი თავის ცოლთან ერთად დაიღუპა“, ეს სწორი იქნება, რადგან აქ „თავისი“ სწორე ვიშერნევზეა ორიენტირებული. მაგრამ მცდარი იქნებოდა წინადაღება: „ვიშერნევი და „ადრინდელს“ ნიშნავს (მაგალითად „პროტოქართული“ ქართულის წინარე, მის წარმოშმბობ ენას გულისხმობს, „პროტოკარსკვლავი“ კი იმ ფიზიკურ წარმონაქმნს, რომელიც შემდგომი ევოლუციის წყალობით ნამდვილ ვარსკვლავად ჩამოყალიბდება.). ამიტომაც მიკვირდა, რომ ერთ წერილში, როგორც მახსოვე, შემხვდა მოსაზრება, თინათინი თამარ მეფის პროტოტიპი იყო. შესაძლებელი კი მხოლოდ პირიქით იყო, ანუ რომ თამარ მეფე ყოფილიყო თინათინის პროტოტიპი.

თაგისი ცოლი დაიღუპნენ“, რადგან მასში ქვემდებარე ორივე — ვიშერნე-ვიც და მისი ცოლიც. სწორი ფორმა იქნებოდა „ვიშერნევი და მისი ცოლი დაიღუპნენ“. მაგრამ, თუ ვიხმართ ზმას „მოკლეს“, ვიშერნევი ქვემდებარის ფუნქციას საერთოდ დაკარგავს და ეს ფუნქცია გადავა იმაზე, ვინც ვიშერნევი მოკლო. ამიტომ ახლა უკვე სწორი წინადადება იქნება: „ვიშერნევი და მისი ცოლი მოკლეს“, „ვიშერნევი და თავისი ცოლი მოკლეს“ ამ მათზე. თავადპირულო წინა-

კუციანის მიერ დადგენაში „ისხსენებენ, მაგალითად“) ქვემდებარება გადასულია ვიღაც გამხსენებლებზე, ამიტომ იქ „თავისი ცოლი“ გამსხვენებლის ცოლის ტოლფასია. ძალიან ფაქტზე ნიუანსებია და ღრმა დაფიქრებაა საჭირო. ეს ეხება არა მხოლოდ გრძელ წინადადებებს, არამედ უმარტივეს სიტუაციებსაც. მაგალითად, სწორია „მე მიყვარს ჩემი დედა“ და „მე მიყვარს საკუთარი დედა“, თანაც ეს ორ წინადადება ერთმანეთის მეტაცრად იდენტურია შინაარსით. მაგრამ მცდარია „მე მიყვარს თავისი დედა“ – აქ „მე“-ს ქვემდებარებაც აღარ შევლის და საერთოდ, სიტყვა „თავისი“ პარში გამოკიდებული გამოდის – იგი არავის, ამ წინადადების არც ერთ წევრს არ უკავშირდება. აქედან ისიც ცხადი ხდება, რომ სიტყვები „თავისი“ და „საკუთარი“ ერთმანეთის სრული სინონიმები არავითარ შემთხვევაში არ არიან. ასევე არ უდრის ერთმანეთს „შენ გიყვარს საკუთარი დედა“ და „შენ გიყვარს თავისი დედა“ (მეორე ფრაზა საერთოდ გაუგებარია, ანუ კანონგარეშე, რადგან არ ჩანს, რომ წილი, იგი მიიღოს და საჭიროა დაუსაქრის კაცის მიერ დადგენაში ასეთი პროტოტიპიად ვერც ის გამოდგება. მაგრამ, თუ პროტოტიპის ცნებას მხატვრულ პერსონაჟებზეც გავაცრცელებთ და მიიღორ ღვთაებებზეც, მაშინ პროტოტიპის არი ამგვარი რესონაჟიდან ან ღვთაებიდან იმას შეეფერება, რომელიც უფრო ადრე გამოჩნდა ადამიანთა მიერ შექმნილ მითებსა თუ მხატვრულ ნაცარმოებებში ანუ ამ მაგალითში – აფსარს). არც რეალურ პიროვნება თამარს შეიძლება ჰყავდეს (და არც სჭირდება) პროტოტიპები. მზად ვარ, ვირწმუნო, რომ აქ ავტორთა კალმისმიერი ცდომილებაა, ანუ ერთხელ უნცბლივთ არასწორად მესიერებაში ჩარჩენილი მცდარი შეხედულების ანარევლი, მაგრამ გასწორება წებისმიერ შეცდომას სჭირდება.

კიდევ ერთი წილში: „ფრიდონი (დემეტრე პირველის პროტოტიპი) იწყებს თავის ძმადნაფიცებისათვის და მათ მიჯნურთათვის სასიყვარულო კვანძის გახსნას“. აქც იგივე უზუსტობაა: მხოლოდ დემეტრე პირველი, როგორც რეალური პიროვნება, შეიძლება იყოს ფრიდონის, როგორც მხატვრული ქმნილების, პროტოტიპისა თუ არა პროტო-

„თავისი“). აქედან მიუდივართ დასკ-ვნამდე, რომ „თავისი“ მუდამ მესამე პირზე მიუთითებს და ერთგვარად იგივეა, რაც „მისი“ (იღლონდ არა ყოველთვის, როგორც ზემოთ ვნახეთ).

ვფიქრობ, ბოლო აბზაცმა ცოტა უფრო მეტად დაარწმუნა მკითხველები თავდაპირველი მაგალითის (ვიშენების ცოლისა და კლემანტოვჩის მდივნის მცვლელიბათა შესახებ) მცდარიბაში, მაგრამ არ მაქსი იჩედო, რომ ისინი ან თურნაც მოყვანილ ნიმუშთა აგტორები უკვე ბოლომდე გაერკვნენ საქმის ვითარებაში. ამას ცოტა მეტი დაფიქრება

14. სიტყვა „პროტოტიპი“-ს მცდარი მნიშვნელობით გამოყენება.
ასეთ რამეს სხვადასხვა დროს წავ- წყდომისას რამდენიმე აკტორის მიერ- შეიძლება აცდუნებს სხვებსაც, ანუ ენიბრივი ლაფსუსები დიფუზიას გა- ნიცდიან და იმყარებენ ბაზისს ზეპირ თუ წერით პრაქტიკაში. მით უფრო საწიროა მათი მხილება.

